

Vorm en leegte

We hebben zojuist de ‘Soetra van Grote Wijsheid’, de ‘Hartsoetra’ opgezegd met daarin de zin:

*“Vorm is niet anders dan leegte, leeg is alle vorm, er is dus niets hier buitenom.
Want wat vorm is, is leegte en wat leegte is, is vorm.
Zo is het ook met elke gewaarwording, gedachte, wilsactiviteit en bewustzijn.”*

Met andere woorden, elke ervaring die we hebben en de impuls om erop te handelen, is leeg. Die leegte staat voor de openheid, de ruimte, de stilte in die ruimte, de vrijheid in die ruimte. Elke ervaring, wanneer je in het hart ervan afdaalt, is precies dat: die open vrije ruimte. En die open vrije ruimte staat niet los van elke ervaring, het is non-duaal oftewel ‘niet-twee’.

Dat betekent echter niet dat vorm non-duaal is. Tenslotte, er is licht en donker, in letterlijke zin en figuurlijke zin. Er is goed en kwaad, heilzaam en onheilzaam. Het is waar, heilzaam en onheilzaam, wanneer je erin afdwaalt, is die open vrije ruimte. Maar dat betekent niet dat heilzaam en onheilzaam relatief zijn. Tegenwoordig kom je dat steeds meer tegen, dat idee dat moraliteit, dat elke ethiek relatief is, alleen maar afhankelijk van de omstandigheden of hoe je er naar kijkt.

De ‘Soetra van Grote Wijsheid’ is niet geschreven om deze mening, deze visie te ondersteunen. Het is geschreven om te beseffen dat in elke vorm, wanneer we naar het hart ervan afdwalen, er een open vrije ruimte is van waaruit we kunnen handelen op wat we ervaren. Kunnen we het heilzame stimuleren en het onheilzame omvormen, in onszelf en in de wereld? Met andere woorden, kunnen we het lijden tot oplossing brengen? Het lijden en het onheilzame te relativiseren of zelfs te ontkennen brengt ons geen stap verder en is uiteindelijk ook niet wijsheid, de wijsheid waarover de ‘Soetra van Grote Wijsheid’ spreekt.

Wanneer we inzicht krijgen in de leegte van het onheilzame, dan kunnen we vanuit dat inzicht dat doen om het onheilzame tot het heilzame om te vormen, het kwade om te vormen naar het goede. Maar niet door zelf onheilzaam te gaan handelen. Dat is precies de uitnodiging van de ‘Soetra van Grote Wijsheid’. Dat is de Wijsheid.

Kunnen we het onheilzame, het kwade tegengaan? Kunnen we het omvormen, kunnen we er weerstand aan bieden, niet vanuit het onheilzame, vanuit het kwade, maar vanuit de openheid van hart en geest? Met andere woorden, vanuit het mededogen, vanuit een non-verkramping. Want dat is uiteindelijk wat al het onheilzame toe leidt, naar mentale en lichamelijke verkramping. Naar de vorming van een ‘ik’ die verkramp is in zichzelf en verkramp reageert op de wereld en op de ander.

Het vraagt moed, het vraagt een durf om het kwade, het onheilzame in onszelf of in de wereld tegemoet te treden, vertrouwend op een open hart en geest. Om jezelf steeds weer te bevragen “waar raak ik verkramp?” In een visie, een mening, een emotie waarin ik de dingen opsplijt?

Dus daarom komen we iedere keer terug naar het zitten. Laat het duale van de wereld van vorm zijn voor wat het is. We ontkennen het niet, we relativëren het niet. Wat nu is, is. Maar zak erin af, in de ervaring die er nu is, tot je dit open vrije veld van het open hart en geest bereikt hebt. Wortel daarin, zo stevig als je kan. Dan kan je straks weer de wereld instappen en doen wat goed is om te doen: het heilzame, het goede, dat wat verbinding bevordert, wat het onderling begrip bevordert, wat de eenheid van 'al wat is' bevordert.

* * * * *

Eerw. Baldwin Schreurs
Zondag 20 maart 2022